

Gjør gulvet tryggere

De fleste skader i befolkningen skyldes fall, både hjemme og på institusjoner. Forebygges glatte gulv, blir også risikoen for alvorlige skader redusert.

Av Chera Westman/ifi.no, ifi.no

Skiulykker og fall er blant de vanligste skadeårsakene både på arbeidsplasser og i boliger. Spesielt kan fall i trapper få alvorlige konsekvenser. SINTEF Byggforsk estimerer i Byggforskserien at det inntreffer 30 000 skader i boligtrapper, og 10 000 alvorlige skader i andre trapper årlig her i landet.

Samtidig konstaterer Skadeforebyggende forum at de aller fleste ulykkene skjer i hjemmet, og at den vanligste hjemmeulykken er et fall. Spesielt eldre mennesker rammes av fallulykker, ofte med bruddskader som utfall. Rundt 80 prosent av alle skader og ulykker blant eldre skyldes fall, og fall forekommer tre ganger så ofte på sykehjem som i samfunnet ellers. 10 – 20 prosent av fallene i sykehjem gir alvorlig skade.

LES OGSÅ: Sportsgulv for eldre

Å forebygge ulykker grunnet glatte gulv er et viktig tiltak for å redusere risikoen for skade. I områder der faren for glatthet er spesielt stor, bør gulvet ha en sklihemmende effekt, enten i gangstrøk eller over hele arealet. Dette kan da medføre en motsetning mellomkravet til sklihemming og hygienekravet til renhold, som man ofte møter i enkelte næringsmiddelarealer.

HJEMME VERST: Ifølge Skadeforebyggende forum skjer de aller fleste ulykkene i hjemmet, og den vanligste hjemmeulykken er et fall. (Foto: Gerflor)

Krav til gulv

I enkelte lokaler og rom er det ekstra stor risiko for å skli. Det gjelder blant annet våtrom og kjøkken, der det kan forekomme vann- eller fettsøl som gjør gulvet glatt. Også i lokaler for næringsmiddelproduksjon, sykehus og omsorgsboliger, laboratorier, skolemiljøer og andre rom der det er risiko for tilsøling, ønskes det ekstra sklihemmende gulv.

Et annet område man bør ta ekstra hensyn til er trapper. Tre av fire ulykker skjer når folk går ned trappa. Barn, blinde og svaksynte er spesielt utsatt for ulykker her. Trapper er derfor også et sted hvor ekstra hensyn bør tas til at underlaget ikke er glatt.

Det finnes få eller ingen uttalte myndighetskrav til at gulv skal være sklihemmende, utover spesielle krav til gulv i våtrom og inntrinn i trapper.

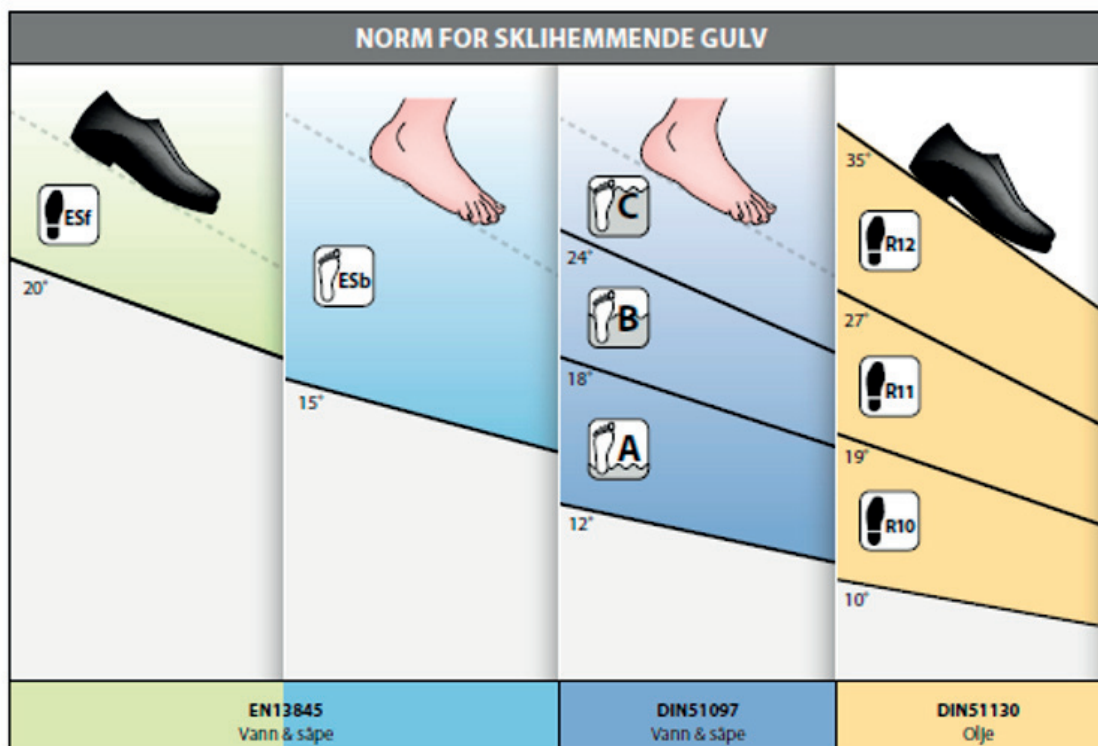

RENHOLD: Hygiene og godt renhold er viktig i mange miljøer der det stilles ekstra krav til sklihemmende gulv. (Foto: Tarkett)

Standardiserte tester

Vinylgulv med forsterket sklihemmende egenskaper klassifiseres på grunnlag av en sklitest utført i henhold til EN 13845, eller tilsvarende. For å finne ut hvilken grad av sklihemmende egenskaper et gulv har, benyttes ofte R-skalaen, som er knyttet til standarden DIN 51130. Skalen går fra R10 til R13, der nivå 10 stiller de laveste kravene til sklihemmende egenskaper.

Måling av skliskringen gjøres på en rampe som påføres olje i ulike vinkler, og gir ulike skliklasser. For produkter som brukes i barfotområder, gjelder DIN 51097. Testmetoden ligner på DIN 51130, men her blir produktet påført såpevann, en testmetode som er mer relevant for bruksområdene.

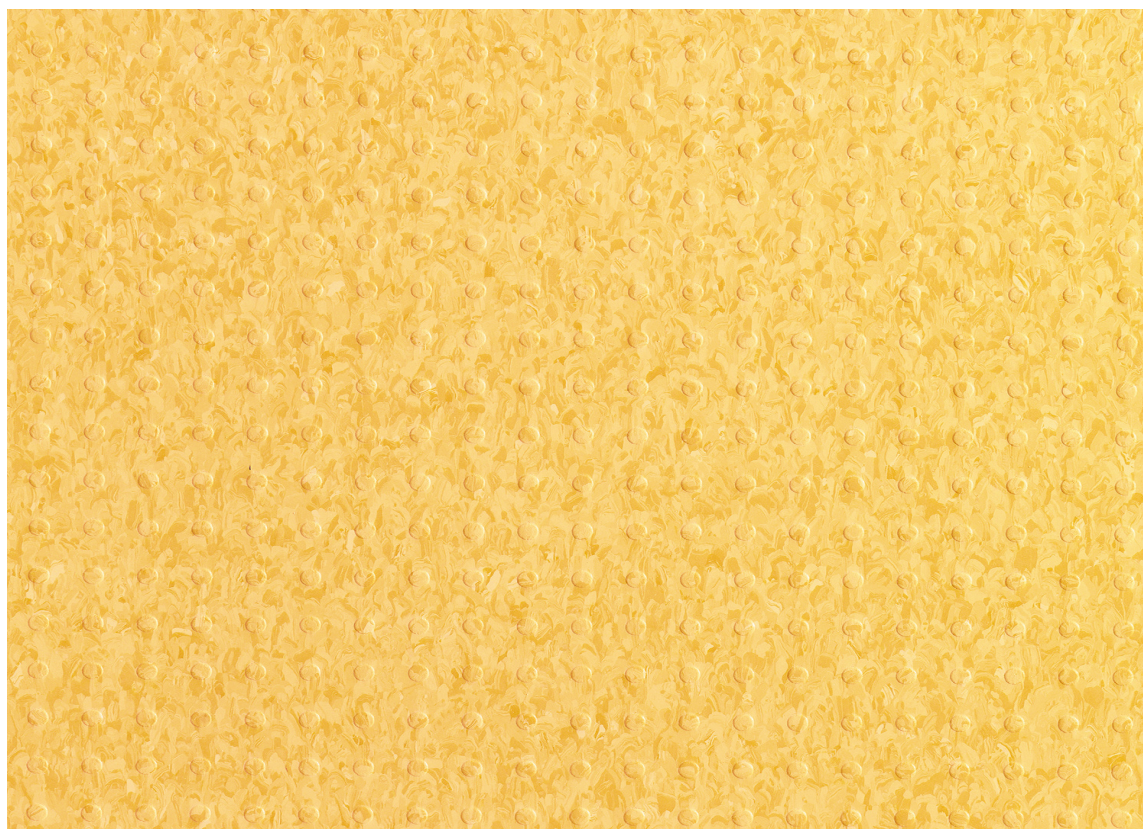
SKLITEST: Måling av sklihemmende egenskaper gjøres på en rampe som påføres olje og stilles i ulike vinkler.

Metoder for sikring

For vinylbelegg brukes to ulike metoder for å sikre beleggets sklihemmende egenskaper. Enten ved tilsatser av harde partikler, eller ved etablering av ujevnheter knaster/knotter i overflaten. De to metodene kan også kombineres i ett og samme belegg.

I belegg med integrerte permanente sklihemmende partikler består disse av mineraler (kvarts, aluminium, karborundum) eller glass som strøs på eller bakes inn i produktet. For å oppfylle EN 13845 kreves det vedvarende sklihemmende egenskaper gjennom hele produktets levetid.

Belegg med preget overflate brukes kun i rom beregnet for barføtt trafikk.

KNOTTER: For vinylbelegg brukes to ulike metoder for å sikre beleggets sklihemmende egenskaper. Enten ved tilsatser av harde partikler, eller ved etablering av ujevnheter knaster/knotter i overflaten. (Foto: Tarkett)

To typer

Vinylbelegg med sklihemmende egenskaper lages både av homogen og heterogen vare.

Heterogen vinyl består av flere sjikt; et slitelag og andre kompakte lag som kan variere i sammensetning og mønster. Total tykkelse er 2 – 4 millimeter. Slitesjiktet består av ren PVC, som gir høy slitestyrke. Slitesjikt finnes transparent, gjennomfarget eller med innslag av fargepiment.

De fleste heterogene belegg har bærer eller armering. Homogen vinyl består av en ensartet gjennomfarget masse. Eventuelt mønster går gjennom hele belegget. Homogen vinyl fås i tykkelser fra 1,5 millimeter til 4,0 millimeter. Slitesjiktets tykkelse er normalt 0,5 – 0,7 millimeter tykt.

Vinylbelegg har ofte en slitesterk og rengjøringsvennlig overflatebeskyttelse i form av polyuretan (PUR). Dette er en herdeplast, som gir belegget en porefri overflate.

– Det er viktig at de sklihemmende egenskapene ikke svekkes under gulvets levetid. Hvis de sklihemmende partiklene kun ligger i slitesjiktets preging vil de slites vekk. De mest bestandige produktene har sklihemmende partikler i hele slitesjiktet på 0,7 millimeter, sier Egil Flobergseter hos Forbo Flooring.

Renhold og vedlikehold

Et sklisikkert gulv skal også være fot- og gangvennlig, uten at det går på bekostning av renholds- og vedlikeholdsvennligheten. Mangelfull eller feil rengjøring og vedlikehold vil forringe gulvets

sklihemmende egenskaper. Bruk av bonevoks og polish reduserer gulvets sklisikre egenskaper og bør derfor unngås.

– Gulvbelegget alene er ikke nok til å unngå alle skliulykker. Du må velge et gulvbelegg med tilstrekkelig sklihemmende egenskaper, men også ha et renhold som holder gulvet rent og hygienisk, sier Roger Sørli hos Gerflor.

I FDV-dokumentasjonen til gulvproduktet anbefaler produsenten hvordan daglig og periodisk rengjøring bør utføres.

Ved bruk av skuremaskin går anbefalingen gjerne ut på bruk av myk børste eller rød pad. Tørr, eller lett fuktig rengjøring med mopp, gjerne mopp med børster, er bra der maskin ikke kommer til. I storkjøkken og områder med omfattende søl og fett kan gulvet dekket med vann og et nøytralt (pH 7 – 8,5) rengjøringsmiddel som får virke noen minutter før det tørkes opp.

R-SKALA: I lokaler for lett industri, storkjøkken, verksteder og vaskerier der det kan forekomme vannsøl på gulvet, er det viktig at gulvet ikke blir glatt. Belegg som oppfyller klasse R12 kan med fordel brukes. (Foto: Forbo Flooring)

LOVER OG FORSKRIFTER

Byggeteknisk forskrift og veiledning er formulert som funksjonskrav der det sies at bygningen skal utformes slik at "personskader unngås ved fall og sammenstøt". I § 12-16. Trapp står det at "Inntrinn skal ha sklisikker overflate".

NS 11001, den nasjonale standarden for universell utforming, sier at i kjøkken i arbeids- og publikumsbygninger skal det velges materialer som "gir sklisikre og refleksfrie gulvflater".

Arbeidsmiljølovens forskrift om arbeidsplasser og arbeidslokaler skriver i paragraf om gulv og dekker at "Gulv i arbeidslokaler, på lasteramper, varemottak o.l. skal være jevne og behagelige å gå på og med en utforming og overflate som motvirker at gulvet blir glatt."

I paragrafen som omhandler vaskerom spesifiseres at "Gulv i vaskerom skal ha en utforming og overflate som motvirker at det blir glatt." i Vedlegg til Byggevarereforordningen sier blant annet at byggverk skal være konstruert og oppført på slik måte at de ikke medfører en uakseptabel risiko for skli- eller fallulykker.

Mer informasjon:

DLW

Forbo Flooring

Ehrenborg

Gerflor

Musum Interiør

Tarkett

Polyflor